

Jordbruksinntekten til Trønder-bonden gikk betydelig ned i 2020

Gårdbrukerne i Trøndelag fikk i 2020 en jordbruksinntekt på 91 prosent av inntekta i 2019. Årsaken er lavere avlinger og at kostnadene økte mer enn produksjonsinntektene. Jordbruksinntekten i 2020 ble 289 700 kroner, en nedgang på 27 000 kroner. Dette er det nest svakeste resultatet de siste 6 årene. Jordbruksinntektene for hele landet økte med 9 prosent.

Tallene framgår av de årlige driftsgranskningene utført av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Driftsgranskningene er en regnskapsundersøkelse som i 2020 omfattet 924 gårdsbruk over hele landet, herav 147 i Trøndelag.

Nedgang i jordbruksinntekt

Jordbruksinntektene ble på 289 700 kroner i gjennomsnitt for alle bruk i Trøndelag, noe som var en nedgang på 27 000 kroner, altså 9 prosent ned fra 2019. Bortsett fra 2018 var 2020 det året med lavest jordbruksinntekt siden 2014 for gårdbrukere i Trøndelag. I perioden 2014 til 2020 var jordbruksinntekten høyest i 2016.

Det var en beskjeden økning i driftsomfanget, og produksjonsinntektene fra husdyrholdet økte med 3,4 prosent. Prisene på kjøtt gikk noe opp, mens prisen på melk gikk ned. Produksjonsinntekten fra planteproduksjonen ble redusert med 7,4 prosent som følge av lavere avlinger på korn. Dette medførte at på «flatbygdene» i Trøndelag var det ingen endring i de samlede produksjonsinntektene, mens «andre bygder» i Trøndelag hadde en økning i produksjonsinntektene på 4 prosent. I gjennomsnitt økte produksjonsinntektene med 49 600 kroner som tilsvarer 2 prosent.

Samlet har de variable kostnadene økt med 6 prosent. Økningen var på 53 500 kroner. Kostnadene til innkjøp av dyr har økt mer enn andre variable kostnader. De faste kostnadene har steget med 28 700 kroner som tilsvarer 4 prosent. Her var det maskinkostnader og leid hjelp som hadde den største økningen. Kostnader til strøm gikk ned med 13 400 kroner fra 2019 til 2020.

Arealet per bruk har gått opp med 11 dekar, til i gjennomsnitt 438 dekar. Produksjonsomfanget ble bare marginalt endret, samtidig som arbeidsforbruket økte med 36 timer. Arbeidsforbruket var i gjennomsnitt 1,5 årsverk per bruk.

Nedgangen i avling var en av flere årsaker til svakere økonomisk resultat i 2020 sammenlignet med 2019. Det var avlingsreduksjon både for grovfôr og korn, men nedgangen var størst for kornproduksjon. Det ga større utslag for «flatbygdene» i Trøndelag enn for «andre bygder». Bruk på «flatbygdene» fikk en nedgang i jordbruksinntekt fra 2019 til 2020 på 13 prosent. For «andre bygder» var tilsvarende tall 4 prosent.

Melkeproduksjon med svekket resultat

Melkeproduksjon er den viktigste driftsformen i trøndersk landbruk. Melkebrukene har hatt en negativ økonomisk utvikling siden 2016. Det var et lite oppsving i jordbruksinntektene på melkebruk i 2019, men den negative trenden fortsatte i 2020. Jordbruksinntekten i 2020 ble 273 400 kroner og dette var en nedgang på 13 prosent. Resultatet for 2020 var på nivå med resultatet i 2014.

Produksjonsinntektene fra melk gikk ned med 1 prosent til tross for at produksjonen økte med 7000 liter. Prisen på melk ble i gjennomsnitt 5,27 kroner som var 20 øre lavere per liter enn i 2019. Redusert etterbetaling utgjorde godt og vel halvparten av dette. Levert mengde storfekjøtt gikk ned med 1200 kg fra 2019. Det var spesielt færre kyr som ble levert. Trolig var årsaken til dette at forholdstallet på melkekvoten ble på 1,07 og mange hadde behov for å beholde flere melkekyr lengre. I gjennomsnitt økte prisen på

storfekjøtt med 1,23 kroner per kg. Inntektene fra planteproduksjonen ble redusert som følge av lavere avlinger på korn og grovfôr, mens andre inntekter og tilskudd økte. I sum økte produksjonsinntektene med 26 600 kr, tilsvarende 1 prosent.

Variable kostnader økte med 5 prosent i 2020 sammenlignet med 2019. Det var ganske lik økning på de fleste kostnadspostene og samlet økning var kr 46 000 kroner. De faste kostnadene økte med 6 prosent og avskrivningene med 7 prosent. Faste kostnader økte med 51 900 kroner og avskrivninger med 21 600 kroner. Leasing og leie av maskiner, kvoteleie, leid arbeid og vedlikehold av teknisk utstyr i driftsbygg var de kostnadspostene som økte mest fra 2019 til 2020. Vedlikehold av teknisk utstyr i driftsbygg innbefatter kostnader til melkerobot og det utgjør etter hvert en betydelig kostnadspost på melkebruk med robot. Kostnadene til strøm gikk ned med 16 200 kroner i 2020 sammenlignet med 2019.

Med økte investeringer, se nedenfor, øker også avskrivingskostnadene. På melkebrukene er det avskrivninger til maskiner/redskaper og tekniske utstyr i driftsbygg, blant annet til melkerobot, som øker.

Besetningsstørrelsen var på 34,7 årskyr, opp fra 34,4 i 2019. Antall timer i produksjonen økte med 55 timer til 3 916 timer totalt. Dette utgjør 2,1 årsverk. Familien på bruket utfører 1,5 av disse årsverkene, mens resten er leid hjelp.

Nettoinvesteringene på melkebrukene i 2020 var i gjennomsnitt 495 100 kroner. Det ble investert mest i driftsbygninger inklusive teknisk utstyr, som f.eks. melkerobot, og i melkekvote. 21 av brukene har investert over 100 000 kroner i driftsbygg, men det er bare 4 bruk med investering over 1 mill. kroner. Noen få store investeringer trekker opp gjennomsnittet. Gjelda har økt til i gjennomsnitt 5,6 millioner kroner. Rentekostnaden økte med 1 prosent til kr 152 800. Egenkapitalprosenten gikk ned fra 52 i 2019 til 47 i 2020.

Sauehold – noe ned

Sauebrukene i Trøndelag fikk en nedgang i jordbruksinntektene fra 2019 til 2020. Jordbruksinntekten ble redusert med 8 800 kroner til 220 500 kroner. Prisen på lammekjøtt gikk opp med 53 øre til 48,69 kroner, mens prisen på sauekjøtt fortsatte nedover med 95 øre til 9,61 kroner. Antall gangslam ble redusert fra 1,5 i 2019 til 1,4 i 2020. Det ble produsert 27 kg kjøtt per vinterfôra sau som er 3 kg lavere enn i 2019. Økt pris på lammekjøtt veide opp for nedgangen i produsert volum slik at produksjonsinntektene fra husdyrproduksjonen kun gikk ned med 600 kroner. Noe mer tilskudd per dyr, til beiting og andre inntekter gjorde at de totale produksjonsinntektene økte med 35 400 kroner.

Både variable og faste kostnader økte. De variable kostnadene økte med 17 900 kroner. Det var kostnader til veterinær/inseminering, kraftfôr og gjødsel som økte mest. Leid hjelp og kostnader til vedlikehold av traktor, maskiner og bygg var de faste kostnadene som hadde størst økning. Strømkostnaden gikk ned med 4 400 kroner. De faste kostnadene økte med til sammen 38 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall vinterfôra sauer i 2020 var 219 og det var 3 færre enn i 2019. Arbeidsforbruket gikk opp med 68 timer til 2649 timer i 2020. Arbeidsinnsatsen tilsvarende 1,4 årsverk hvorav familien utfører i overkant av 1,1 årsverk.

I 2020 var nettoinvesteringen negativ for sauebrukene med 66 400 kroner. Dette er fjerde året med negativ nettoinvestering for brukene i Trøndelag. Gjelda fortsatte å gå ned i 2020. Den ble redusert med 72 700 kroner og samlet gjeld var 2,13 millioner kroner. Egenkapitalprosenten økte med 1 prosent til 52 prosent.

Korn/svin fikk ett oppsving

Bruk med korn/svin i kombinasjon fikk en forbedring i jordbruksinntekt på 13 prosent i 2020 i forhold til 2019. Driftsformen fikk en jordbruksinntekt på 504 200 kroner, en oppgang på 59 600 kroner. Det var betydelig oppgang i prisene på både smågris og svinekjøtt fra 2019 til 2020. Prisene på smågris ble 933 kroner, en økning på 61 kroner. Prisen på svinekjøtt økte med 2,10 kroner til 28,35 kroner. Økt volum i

produksjonen sammen med økte priser medførte at produksjonsinntektene fra husdyrproduksjonen økte med 533 300 kroner.

Produksjonsinntektene fra planteproduksjonen ble redusert med 74 900 kroner. Dette skyldes lavere kornavlinger. Avlingen av bygg ble 154 kg per dekar lavere i 2020 enn i 2019. Gjennomsnittsavlingen ble 307 kg per dekar. Prisen på kornet var lik i 2020 som i 2019.

Det var liten endring i tilskudd og andre inntekter slik at samlede produksjonsinntekter økte med 13 prosent til 465 500 kroner.

De variable kostnadene økte, og det var kostnader til kraftfôr og innkjøp av dyr som stod for det meste av økningen på 314 800 kroner. De faste kostnadene økte med 123 500 kroner. Størst økning hadde kostnader til leid hjelp, vedlikehold av maskiner og leasing av maskiner. Strømkostnadene ble betydelig redusert med en nedgang på 28 000 kroner.

Det var en liten nedgang i arbeidsforbruket. Samlet arbeidsinnsats utgjorde 2829 timer som var 57 timer mindre enn i 2019. Arbeidsforbruket tilsvarer 1,5 årsverk og familien selv utførte 1,1 årsverk.

Nettoinvesteringen på disse brukene i 2020 var negativ med minus 120 000 kroner. Altså ble bruttoinvesteringen i året lavere enn avskrivningene. Nettoinvesteringen var negativ for alle grupper av eiendeler, men «slitasjen» var størst for driftsbygninger. Gjelda var på 5,4 mill. kroner i 2020 og egenkapitalprosenten var 34 prosent. Brukene med korn og svin er driftsformen med lavest egenkapitalprosent i Trøndelag.

Korn fra pluss til minus

Som i 2018 ga 2020 igjen en negativ jordbruksinntekt i ensidig kornproduksjon. I 2019 var jordbruksinntekten positiv med 172 100 kroner per årsverk, mens den i 2020 ble på minus 121 900 kroner per årsverk. Altså en endring på 294 000 kroner i negativ retning.

Felles for kornbrukene er at de ofte har langt under ett årsverk per bruk, og dermed blir det ekstra store utslag når resultatet regnes om til jordbruksinntekt per årsverk. Om en ser på driftsoverskuddet i 2020 mot 2019 var det en nedgang på 93 000 kroner. I gjennomsnitt hadde kornbrukene 0,3 årsverk i arbeidsinnsats.

Bygg er den dominerende kornsorten i Trøndelag og ble dyrket på 85 prosent av kornarealet i 2020. For bygg ble avlingen 106 kg lavere per dekar i 2020 enn i 2019. For havre ble avlingene 81 kg lavere per dekar. Det ble oppnådd noe bedre pris per kg både for bygg og havre. For bygg økte prisen med 8 øre til 2,70 kroner, mens for havre var økningen 11 øre til 2,73 kroner per kg. Totale produksjonsinntekter fra planteproduksjonen ble redusert med 91 200 kroner fra 2019 til 2020. Tilskudd og andre inntekter økte med 44 000 kroner slik at produksjonsinntektene samlet ble redusert med 47 000 kroner.

Økningen i de variable kostnadene ble på 11 prosent eller 15 200 kroner. Kostnadene til handelsgjødsel var kostnadsposten som stod for det meste av kostnadsøkningen. De faste kostnadene økte med 10 900 kroner. Det var flere poster som viste kostnadsøkning, men leie av maskiner og vedlikehold av maskiner og bygninger hadde størst økning. Det var nedgang i strøm- og drivstoffkostnader. Avskrivningene økte med nesten 20 000 kroner fra 2019 til 2020.

Kornbrukene hadde en positiv nettoinvestering i 2020 på 322 900 kroner. Det var positiv nettoinvestering i driftsbygninger på noen få bruk som trekker mye opp når antall deltakere i utvalget er begrenset. Det var også positiv nettoinvestering i maskiner og redskaper og grøfting. Samlet gjeld på kornbrukene var på 2,7 millioner kroner som var på nivå med 2019.

Storfekjøttproduksjon - svinger

Etter en oppgang i jordbruksinntektene for driftsformen storfekjøtt i 2019 gikk det en del ned igjen i 2020. Nedgangen var på 10 prosent og driftsformen endte opp med en jordbruksinntekt på 197 100 kroner per årsverk, som er 21 400 kroner lavere enn i 2019. Det ble levert 9 400 kg slakt i gjennomsnitt per bruk, noe som er 300 kg mindre enn i 2019. Prisen på kukjøtt gikk opp med nesten 1 krone til 47,44 kroner per kg og for annet storfekjøtt gikk prisen opp med 2,70 kroner til 57,30 kroner per kg. Produksjonsinntektene fra salg av livdyr økte med 9 800 kroner slik at husdyrinntektene samlet økte med drøyt 1 prosent. Driftsformen fikk også en økning i produksjonsinntekter fra økte tilskudd, spesielt økte tilskudd knyttet til dyrene og beiting. Samlet økte produksjonsinntektene med 25 400 kroner.

De variable kostnadene økte samlet med 5 prosent. Det var bare små endringer på de største enkeltpostene som kraftfôr og handelsgjødsel. Faste kostnader økte med 1 prosent. Også her var det stort sett små endringer på kostnadspostene. Kostnader til vedlikehold av traktor og maskiner økte en del, mens kostnader til maskinleie og strøm gikk ned. Avskrivningene økte med 8 600 kroner. Samlet økte kostnadene med 36 300 kroner.

Arbeidsforbruket endte på litt over 1,1 årsverk og familien utførte 0,8 av disse årsverkene.

Brukene med storfekjøttproduksjon har hatt en nettoinvestering på 101 500 kroner. Nettoinvesteringen i traktorer og maskiner utgjorde den største posten på til sammen 68 600 kroner, men også de andre gruppene var nettoinvesteringen positiv. Dette viser at det fortsatt investeres en del i storfekjøttproduksjonen. Gjelda har økt noe og var i gjennomsnitt på 3,6 millioner kroner. Egenkapitalprosenten på brukene med storfekjøtt var 52 prosent.

Økte investeringer og gjeld, nedgang i egenkapital

I gjennomsnitt var nettoinvesteringene i Trøndelag 257 300 kroner per bruk i 2020. Nettoinvesteringer i de ulike gruppene var i 2020:

- Jord, grøfter og vannanlegg 44 300 kroner
- Driftsbygninger 167 300 kroner
- Maskiner og redskaper 37 300 kroner
- Melkekvote 8 400 kroner

Gjelda økte en del i 2020. Samlet gjeld var 4,57 millioner kroner i gjennomsnitt. Egenkapitalprosenten har gått ned fra 51 prosent i 2019 til 48 prosent i 2020. Sum eiendeler har økt med 576 000 kroner i 2020 og eiendeler i alt er 8,85 millioner kroner.

Arbeidsinnsatsen gikk opp

Det skjer en effektivisering i jordbruket ved at produksjonsomfanget per bruk øker. I 2020 har dette gitt en liten økning i arbeidsinnsatsen per bruk med i gjennomsnitt 36 timer. Arbeidsinnsatsen i 2020 var i gjennomsnitt 2 742 timer. Arbeidsinnsatsen tilsvarer 1,5 årsverk og familien selv utførte 2 010 av timene som tilsvarer 1,1 årsverk.

Driftsgranskingene viser at driftsoverskuddet fra jordbruket i Trøndelag utgjorde 35 prosent av de samlede inntektene til familien i 2020. Dette er en nedgang fra 38 prosent i 2019. Lønnsinntekt utgjorde 48 prosent. Skogbruk og tilleggsnæring med utgangspunkt i ressursene på bruket utgjorde henholdsvis 1 prosent og 15 prosent. Resten av de totale inntektene er annen næring, pensjoner, sykepenger og kapitalinntekter.

Inntektsvirkningen av jordbruksfradraget

Maksimalt jordbruksfradrag var 190 400 kroner. Om en tar hensyn til inntektsvirkningen av jordbruksfradraget, blir den skattekorrigerte jordbruksinntekten i 2020 326 800 kroner i gjennomsnitt per

årsverk i Trøndelag. Inntektsvirkningen inngår ikke i resultatmålene, men utgjorde en positiv skatteeffekt på 37 300 kroner per årsverk i 2020.

Kontaktpersoner ved NIBIO

Jostein Vasseljen

Seniorrådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 941 35 739

E-post: jostein.vasseljen@nibio.no

Siv Karin Paulsen Rye

Rådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 911 62 865

E-post: siv-karin-paulsen.rye@nibio.no

Ordforklaringer

Jordbruksinntekt blir målt som lønn til alt arbeid og rente på egenkapital per årsverk.

Produksjonsinntekt er inntekter fra plante- og/eller husdyrproduksjonene.

Jordbruksfradraget er skattelette i form av et ekstra fradrag i alminnelig inntekt.

Alle verdier er oppgitt i nominelle verdier

Jordbruksinntekt per årsverk à 1845 timer for Trøndelag og landet i perioden 2011 – 2020

